

P R A K T I C K É P Ř Í P A D Y.

Soukromé vlastnictví k mostu; actio Publiciana negatoria.

Soud první stolice zamítl žalobu, aby bylo uznáno právem, že žalovaným nepřísluší právo jízdy přes dřevěný most žalující strany, vedoucí s veřejné cesty přes řeku v J. na další veřejnou cestu.

Soud odvolací zrušil rozsudek a vrátil věc k novému projednání soudu I. stolice, vyhradiv pravomoc svého rozhodnutí.

Z důvodů: Odvolatelka označila svou žalobu jako negatorní. Podle § 523 obč. z. musí tudíž žalobce dokázati na jedné straně své vlastnictví k věci a na druhé straně osobování si práv žalovanými. Odvolatelka tvrdí, že žalovaní nepopřeli její vlastnické právo k mostu; avšak neprávem, ježto žalovaní tvrdili, »že jedná se o veřejnou komunikaci města J.«, že »most jest vystavěn na veřejném statku, totiž v korytě řeky L.« a také tvrdili, že dotyčný most nemá nic společného s ostatním majetkem žalobce. Žalobce naproti tomu tvrdil, že nabyl soukromého vlastnictví k mostu derivativním způsobem, a to smlouvou z roku 1929.

Soud odvolací provedl důkaz citované smlouvy a zjistil, že dnešní žalobce nabyl podle citované smlouvy také mostu. Žalující strana musí ovšem dokázati také vlastnické právo svého předchůdce.

Místním ohledáním bylo zjištěno, že dotyčný most nalézá se nad veřejným statkem a příjezdy k němu s obou stran jsou rovněž ve veřejném statku, že tedy tvoří součást veřejné komunikace. Z rozhodnutí okresního úřadu v Č. T. ze dne 21. V. 1878 vyplývá, že oba postavené pilíře nalézají se na pozemku cizím — ne předchůdce dnešního žalobce, dále že nejedná se snad jen o několik položených trámů, nýbrž o řádně na pilotách postavený most s vyštěrkovanými příjezdnými rampami a štěrkovanou drahou.

Zde naskytá se otázka, může-li býti most i vzdor takovému spojení s půdou ve vlastnictví soukromém a může-li býti chráněno soukromé vlastnictví to žalobou negatorní. Literatura (Randa, Právo vlastnické) i judikatura uznává v celku možnost soukromého vlastnictví k mostu, odchýlného od vlastnictví sousedních silničních částí, s tímto mostem spojených. (Rozhodnutí Geller, Zentralblatt 1905, str. 894, Sbírk. nejv. s. č. 475 a 6325.) Také § 4 Sb. z. zák. z 13. VII. 1898 č. 33 z. z. stanoví, že mosty jsou pravidelně součástí dotyčné silnice, v níž leží, výjimečně mohou býti považovány za objekty samostatné. Opačně rozhodnuto bylo v případě Gl. Ung. č. 12.334. Užívání k účelům obecným řídí se pak podle smlouvy mezi veřejnou správou a vlastníkem mostu.

Otázka způsobu nabytí vlastnického práva není mimo rozhodnutí č. 475 sb. n. s. řešena.

Soud odvolací uznává vzhledem k uvedenému stanovisku literatury i judikatury možnost soukromého vlastnictví k mostu a

zjistil podle cit. výměru okresního úřadu v Č. T., že povolení ke stavbě mostu dáno bylo předchůdci žalobce soukromě, a seznáním svědků . . . , že skutečně tento předchůdce postavil most pro vlastní potřebu, vlastním nákladem a z vlastního materiálu. Že nebylo pomyšleno na to, aby vlastnické právo stavebníka zaniklo, ať již důsledkem zásady, že stavba patří k pozemku či že stala se příslušenstvím veřejné komunikace, patrně z toho, že okresní úřad v bodě 8 učinil výhrady pro určitý okruh osob a zajistil jim právo jízdy a také z toho, že na mostě připevněna byla tabulka: »Soukromý most.«

Tím zjištěno jest vlastnické právo žalobce.

Ovšem jest možno, že účinek původní úmluvy mezi veřejnou správou a vlastníkem i toto vlastnictví se zruší neb obmezí faktickým užíváním a vydržením práva používání mostu buď ve prospěch obecné komunikace nebo ve prospěch jednotlivého majitele, jak to namítají žalovaní.

Nejvyšší soud rekursu nevyhověl z těchto důvodů: Nelze schváliti názor hájený v rekursu, že prý most nemůže býti ve vlastnictví žalobce a že nebyl ve vlastnictví jeho předchůdců, protože prý byl zřízen v úmyslu, aby na svém místě trvale zůstal a protože prý přešel do veřejného statku, po případě do majetku oněch osob, do jichž pozemku byly vpuštěny pilíře.

Místním ohledáním jest zjištěno, že příjezdy k mostu jsou ve veřejném statku a že řečiště, nad nímž most jest, jest také veřejný statek. Tvrzení, že pilíře byly vpuštěny do pozemků třetích osob soukromých, neodpovídá tomuto zjištění.

Okresní úřad politický v T., jako oprávněný správce veřejného statku, na němž most jest vybudován, dal M. F. k postavení mostu svůj souhlas citovaným výnosem a uvědomil o tom též městskou radu v J. Most ten jest považovati za dočasnou stavbu, zřízenou na veřejném pozemku s úmyslem, že tam nemá zůstatí navždy. To plyne jednak z okolností, že jest to most dřevěný, jednak z obsahu citovaného výnosu, jenž v odstavcích 1 až 6 zevrubně vyznačuje rozměry a způsob provedení a v odst. 8 vyhrazuje určitým oprávněným, t. j. vlastníkům pozemků na levém břehu bezplatné používání mostu. Neplatí tedy o něm zásada »*aedificatio cedit solo*«, vyslovená v §§ 297, 418 obč. z., nýbrž jest předmětem samostatným.

Až do vydání třetí dílčí novely k všeob. obč. zákonu posuzovalo se nabytí vlastnictví k takovým superaedifikátům obdobně podle zásad o nabývání věcí movitých. Když tedy M. F. za souhlasu politického úřadu svým nákladem most postavil, tedy stal se jako vlastník materiálu i vlastníkem mostu, z toho materiálu zbudovaného. (Srov. Randa, Vlastnictví z r. 1917, str. 270.)

Nejv. soud schvaluje právní názor odvolacího soudu ohledně vlastnického práva předchůdce žalobce a odkazuje v tom směru k jeho správnému odůvodnění.

Ohledně vlastnického práva žalobce nelze však souhlasiti

s názorem odv. soudu, že toto jest prokázáno smlouvou ze dne 11. VI. 1929. V odst. II. této smlouvy jest ovšem uvedeno, že M. F. prodává nynějšímu žalobci »most přes řeku L.«, což jest nesporně most, o který běží. To však samo o sobě nestačilo k převodu vlastnického práva, neboť podle §§ 434—435 obč. z. v doslovu třetí dílčí novely se vyžaduje, aby listina mající náležitosti §§ 432 a 433 obč. z. byla u l o ž e n a u s o u d u. Že by tyto náležitosti byly splněny, nebylo prokázáno ba ani tvrzeno. Vlastnické právo žalobce není tedy náležitě prokázáno.

Leč to v souzeném případě nevádí, neboť žalobce dokázal přece zmíněnou listinou platný právní důvod i pravý způsob, kterým nabyl držby tohoto mostu. K ochraně bezelstného a pořádného držení pak připouští nauka i praxe podle obdoby § 372 obč. z. žalobu zápurčí z domnělého vlastnictví (actio Publiciana negatoria). Žalobce nutno pokládati za vlastníka proti každému držiteli, který nemůže udati žádného platného titulu držby onoho mostu aneb udá jen titul slabší.

Žalovaní bránili se námitkou vydržení práva jízdy přes onen most (2 a 3 žal. odpovědi) a jest proto nutno tvrzení jejich přezkoumati. Odv. soud právem považuje řízení za kusé, ježto nebyly provedeny důkazy potřebné k rozhodnutí o této námitce.

Rozhodnutí nejv. soudu ze dne 17. prosince 1932 R II 472/32. J. V a l e č e k.

Majitel živnosti nemá nároku na náhradu nákladu učiněného podle § 74 živn. řádu, resp. podle § 1 č. 97 nař. min. obchodu a min. vnitra z 23. listopadu 1905 č. 176 ř. z. na opatření prostředků, potřebných pro první pomoc proti nemocenské pojišťovně.

Žaloba majitele továrny proti okresní nemocenské pojišťovně na náhradu nákladů učiněných na opatření léčiv pro první pomoc byla zamítnuta soudy všech instancí.

Důvody nejvyššího soudu jsou: Žalobkyně se domáhá na žalované okresní nemocenské pojišťovně náhrady výloh za obvazy a léčebné prostředky, jež poskytla v době od 1. ledna 1925 do 26. srpna 1928 svým dělníkům, pojištěným u žalované pojišťovny v případech první pomoci ze svých závodních lékárniček.

Pro spor je rozhodná otázka, přísluší-li žalobkyni podle § 1042 obč. zák. nárok na náhradu takto učiněných nákladů proti žalované okresní nemocenské pojišťovně. Nižší soudy odpověděly na tuto otázku záporně, a to právem.

Jak již odvolací soud vyložil, jest podle § 74 živn. řádu (ve znění zákona z 21. dubna 1913 č. 74 ř. z.) majitelům živností uloženo za povinnost, aby s v ý m n á k l a d e m učinili v š e c h n a z d r a v o t n í o p a t ř e n í a z ř í d i l i i u d r ž o v a l i všechna jinaká